

PRAMÍNEK

Č. 91 | INFORMACÍ Z BAČALEK A LIČNA | 12/2019

PRAVDA A DOKONALOST

Dva vrabci se před zimou usadili na vrbě. Jeden na vrcholku, druhý na nejspodnější větvi. Jak tak seděli, začali komentovat svět ze své větve, aby poškádlili jeden druhého správností výběru svého místa.

„Čimčim, to je krása jak jsou ty listy vrby zelené,“ štěbetá ten nahoře.

„Čimčim, ty jsi ale slepý!“ Odvětil vrabec ze spodu.

„Vždyť jsou ty listy bílé!“

Hádali se tak dlouho, až se rozčilením rozčepejření potkali uprostřed vrby, ani nahoře, ani dole.

Výzva k boji!

V tom se oba pořádně rozhlédli... zamžikali očkama a ihned zmlkli.

Horní vrabec uviděl, že zespodu jsou listy vrby bílé.

Dolní vrabec uviděl, že shora jsou listy vrby zelené.

Na svět se dá koukat ze spousty větví, každý pohled je jiný a přitom ve všech je pravda...

Doušek vody by zchladil jejich emoce.

Usedli na studnu, byla zděná, udržovaná, těsná. Plná, ale uzavřená, ani kapka z ní neutekla.

Pak teprve si všimli druhé méně vzhledné dřevěné a zanedbané studny. Byla děravá, vytékaly z ní pramínky vody.

Druhá studna zavlažovala své okolí. Nebyla na první pohled dokonalá, ale kolem ní bylo plno života.

Co je vlastně dokonalé?

Možná první studna chrání vodu pro život člověka.

Pak jsou dokonalé obě studny, obě jsou platné pro život...

DOPIS JEŽÍŠKOVÍ

Obloha pošmourná, listí spadané. Fakt je, že krásně šustí. Vráti mne to vždy do dětství. Přijde mi to jako včera, že jsme si přáli šťastný a poklidný čas adventní, vánoční i novoroční. No, a je tu ten čas opět. A tak mne napadne, co takhle dopis Ježíškovi! Představte si malé děti, když od svých rodičů či prarodičů uslyší větu třeba: „Napiš si Ježíškovi, aby věděl, co má přinést pod stromček.“ Nebo: „Už jsi napsal Ježíškovi?“ Ty vykulené oči a ta činnost mozkových závitů. Co teda si přát pod stromkem. A co teprve ty děti, co ještě neumí psát. Jak to správně nakreslit, aby to poznal, aby to nespletl... S těmito pochybnostmi se stačí zabývat i týden. A co teprve vybrat to správné místo, kam dopis položit či dokonce i ta vymoženost, že jej mohou poslat poštou na správné místo. Napsat dopis Ježíškovi je opravdu velká zodpovědnost a není to jen tak. Co za tu dobu, než jej děti vytvoří, rodiče uslyší otázek, nápadů. Jak pak zachovat vážnou tvář, aby nepojaly podezření, že je nebereme vážně a že je škádlíme.

Z okna pozoruji ptačí havěť, jak pojala zimní boj o zrno. Začala jsem jim opět přilepšovat slunečnicovými semínky a zjišťuji, že opět nevidím žádného kosa. Copak se s nimi stalo. Něco je vyhubilo?

Kalendář není žádný lhář, prozradil mi, že nastává adventní čas, a tak je třeba vybalit vánoční okrasu a začít třeba s úklidem. Také jsem oprášila mozkové závity pro pečení vánočky a upekla první prototyp.

Rozhodla jsem se také napsat dopis Ježíškovi. To malé pachole z letošního ledna se dožilo důchodového věku a podstatně změnilo svou podobu. Některá naše loňská přání splnilo do puntíku. Něco nám přidalo, něco ubralo. Někdy potrápilo zdravotně či duševně. Každopádně vše, co jsme od něho obdrželi, jsme si zasloužili a měli přijmout a prožít.

A proto:

Milý Ježíšku,

*děkuji Ti, že vše co potřebuji, to mám,
a proto letos nic nechci.
Ale prosím tě, příští rok
mí NIKOHO neber!*

*S úctou a láskou
Jana Loudová*

V pátek 22.11.2019 naše zahradnice Adlenky připravily Adventní dílničku. Děti a maminky vyráběli překvapení pro naše seniory.

Tradiční setkání seniorů proběhlo v sobotu odpoledne 7.12.2019 v pivnici U Bači a děti je potěšily kromě dárků i kulturním vystoupením.

AKTUÁLNĚ Z ÚŘADOVNY

Řešili jsme na zasedání 16.12.2019

V pondělí 16.12.2019 se konalo poslední zasedání zastupitelstva v tomto roce. Tradičně je poslední zasedání věnováno rozpočtu na další rok a aktualizacím poplatkových povinností.

Pro rok 2020 zůstávají zachovány poplatky a platby na úrovni roku letošního. Zastupitelé schválili obecní vyhlášku o místním **poplatku za svoz komunálního odpadu, který bude opět ve výši Kč 350,-** za každého trvale žijícího občana v domácnosti, u chalupářů za rekreační objekt. Po přepočítání nákladů na svoz směsného komunálního odpadu za rok 2019 můžeme říci, že se zatím do této částky vejde. Výnosy ze svozu tříděného odpadu pokryjí zhruba naše výdaje za odvoz velkoobjemového odpadu, který pořádně každé jaro.

Až usmažíte vánoční řízky

V třídění odpadů nás pro rok 2020 čeká novinka. Už jste si možná všimli, že se v centru obce u oplocenky objevila nová – **šedá popelnice**. K čemu slouží? Od ledna 2020 máme možnost **třídít potravinařské oleje z domácností**, tedy ty oleje, na kterých smažíme řízky, koblihy nebo hranolky. Je potřeba tyto oleje shromážďovat do plastové lahve a tuto lahev řádně uzavřenou hodit do šedé popelnice. Rozhodně do této popelnice ale nepatří vyjetý olej z auta nebo sekačky. Pouze olej z kuchyně.

Vodné 2020

Zastupitelé rovněž schvalovali výši platby za pitnou vodu. I zde se shodli na tom, že se ještě pro rok 2020 zachová **vodné v dvousložkové formě: fixní platba Kč 300,- za každou aktivní přípojku + Kč 35,- za každý spotřebovaný kubík vody.**

Rozpočet 2020

Rozpočet pro rok 2020 byl schválen jako **schodkový**: plánované příjmy Kč 3.272.700,-, plánované výdaje jsou rozpočtovány na částku Kč 3.372.700,-. **Schodek ve výši Kč 100.000,-** bude financován z finančních rezerv minulých let.

Kromě běžných a dá se říci stabilních výdajů na provoz obce se největší měrou do výdajů promítne **oprava kanalizace na Ličně**, která se svým rozsahem blíží k částce **1 mil. korun**. Další významná položka, která zasáhne do výdajové stránky, je **hledání nového zdroje pitné vody**. Vydání našeho prameniště na Ličně se bohužel kvůli dlouhotrvajícímu suchu snižuje. Jak víte, již letos jsme zafinancovali hydrogeologický **průzkum na hledání nového zdroje pitné vody** (cca 160.000,-). Firma Vodní

zdroje Chrudim, s.r.o., se kterou spolupracujeme, vyhodnotila jako nejvhodnější lokalitu z hlediska kapacity i vzdálenosti od naší obce prostor mezi Dětenicemi a Brodkem, kde je již nyní vybudován vrt pro zásobování našich sousedů a v blízké budoucnosti se na něj napojí i vodovod Rokytňan. Chceme-li využívat i my kvalitní vodu z této lokality, je **potřeba vybudovat další vrt a provést čerpací zkoušku.**

A to je položka, která se pohybuje kolem částky Kč 560.000,-. Obě uvedené akce (oprava kanalizace a nový zdroj vody) se promítly i do střednědobého rozpočtu na roky 2021-2023. **Podrobně se můžete s rozpočtem seznámit na webu nebo na úřední desce.**

Podpora jednotky hasičů v Libáni

Z dalších novinek jmenujme finanční podporu libáňské hasičské jednotky. Na základě uzavřené smlouvy s Městem Libáň budeme libáňským hasičům přispívat na provoz jejich jednotky roční částkou Kč 10.000,-. Spolu s náklady na každoroční revizi

hasičích přístrojů a požární revizi hydrantů v obci, **se náklady na požární ochranu vyšplhají na Kč 30.000,- za rok.**

Ochrana prameniště na Ličně

Vzhledem k prioritě, jakou má ochrana prameniště na Ličně, jsme požádali KÚ KHK o převedení dotace v částce Kč 387.000,-, kterou jsme letos získali na opravu požární nádrže v horní části Bačalek pod zastávkou, na opravu této kanalizace. V tuto chvíli se dokončuje projektová dokumentace a budeme rádi, když se nám podaří během jarních měsíců získat z vodoprávního úřadu stavební povolení. Oprava kanalizace nebo spíše rekonstrukce kanalizace počítá s navýšením kapacity odváděných vod, tj. s napojením dalších domácností v blízké budoucnosti. Délka kanalizačního potrubí, které se bude v I.etapě vyměňovat, je něco přes 300 m, cca 25 revizních šachet a nutné bude také podvrtat silnici III.třídy.

Kvalita pitné vody

Jak víte, **kvalita vody v obecním vodovodu, byla ústředním tématem letošního roku.** Nedařilo se nám ani při nejlepší vůli prolomit začarovaný kruh, kdy se ve vodě objevovalo mikrobiologické znečištění. Každého z nás se více či méně dotkla a ještě dotknou leckdy nepříjemná opatření: změnit způsob čištění odpadních vod, vybudování nových jímek, revize stávajících, odpojení domácích rozvodů vody od vlastních studní. Mnoho finančních prostředků bylo vynaloženo na modernizaci výstroje čerpací stanice, ochranu prameniště; prameniště se začátkem října celé vypustilo, vyčistilo, vydezinfikovalo, a to vše za značné pozornosti médií a také kontrolních orgánů. Od července jsme jak obec, pivnice, tak i my jako soukromé osoby permanentně pod drobnohledem krajské hygienické správy, ministerstva zemědělství, ministerstva zdravotnictví, inspekce životního prostředí, krajské veterinární správy a dalších institucí. V tak vyhrocené situaci zaznamenala značné trhliny i letitá spolupráce se servisním partnerem v oblasti péče o vodovod, s **firmou Ekolservis s.r.o..** **Výsledkem je ukončení spolupráce s touto firmou k 30.11.2019.** Počínaje od prosince byl ustanoven **odborným správcem našeho vodovodu pan Petr Ott,** jenž se víc jak 15 let stará o vodovod v Dětenicích. Věříme, že se nám podaří kvalitu pitné vody stabilizovat. Pozitivní výsledky posledních rozborů nám dávají naději, že jsme vykročili správným směrem. Přesto kontroly ze strany krajské hygienické správy neustále probíhají a rovněž **je neustále v řešení podnět, který obdrželo ministerstvo zemědělství,** ve kterém si stěžovatel z řad našich chalupářů stěžoval na postup obce při náhradním zásobování balenou vodou.

Aktualizace smluv na dodávku pitné vody

V této souvislosti je potřeba říci, že v naší legislativě není žádnou právní normou upraveno, jak má být náhradní zásobování formou výdeje balené vody organizováno a jaké množství balené vody se má vydávat. Existuje pouze právně nezávazná metodika MZe, která určité postupy doporučuje. Mj. se tato metodika odvolává na **ustanovení odběratelské smlouvy, v němž má každý odběratel právo uvést počet trvale připojených osob na vodovod. Tento uvedený počet je potom směrným číslem mj. i pro výdej balené vody.** Jak si jistě pamatujete, všem odběratelům (tj. osobám, domácnostem napojeným na obecní vodovod) jsme v r. 2014 rozdali nové smlouvy na dodávku pitné vody z obecního vodovodu, smlouvy, které připravili odborníci v souladu s novelou zákona o VaK a s legislativou EU. **Vrátily se nám podepsané sotva dvě třetiny,** ostatní odběratelé si ponechali původní smlouvy, kde údaj o počtu trvale připoje-

ných osob chybí. **Připomínám, že odběratelé mají povinnost podepsat tato nová znění smluv nejpozději do 31.12.2023.** Pokud tak neučiní, má obec jako provozovatel právo přerušit takovému odběrateli dodávku vody. Kromě počtu trvale připojených osob na vodovod má smlouva též ujednání, že pokud nastane změna na straně odběratele, která má vliv na obsah smlouvy (tj. třeba se změní osoba odběratele, počet subjektů na straně odběratele, počet připojených osob atd.), má odběratel za povinnost do 15 dní tyto změny obci oznámit a sepsat dodatek ke smlouvě. **Ministerstvo zemědělství nás vyzvalo, abychom do konce března 2020 uvedli do souladu údaje o počtu trvale připojených osob uvedených ve smlouvě se skutečností. Proto vyzýváme všechny odběratele (tj. uživatele obecního vodovodu), aby si zkontrolovali svoje odběratelské smlouvy, zda všechny údaje, které tam před lety uvedli, jsou aktuální.** Pokud nejsou nebo pokud nemají podepsanou novou verzi odběratelské smlouvy vůbec, nechť **se dostaví na obecní úřad, abychom sepsali dodatek k jejich smlouvě** a uvedli jejich smlouvu do souladu se skutečností. Neučiní-li tak, nelze se účinně domáhat plnění z této smlouvy odvozených, tj. např. žádat balenou vodu pro všechny členy domácnosti, když mají ve smlouvě uvedenu pouze jednu trvale připojenou osobu na vodovod.

Údaj počtu připojených osob je v situaci, kdy bylo zahájeno náhradní zásobování balenou vodou, údajem velmi důležitým, neboť **pořízení zásob balené vody a její distribuce je pro obec naší velikosti finančně, logisticky a personálně velmi obtížné.** Teoreticky musíme mít zásobu vody pro všechny odběratele; ve skutečnosti pravidelně využívalo náhradní zásobování pouze 26% odběratelů, z toho 13% trvale žijících. Z tohoto důvodu nám po skončení náhradního zásobování samozřejmě **balené vody zbyly a budeme rádi, když nám pomůžete tyto zásoby zlikvidovat.**

Neperlivé balené vody je možné si koupit za sníženou cenu v pivnici U Bači a to v balení 1,5 l za Kč 4,- a v balení 2 l za Kč 5,-. Ušetřete si cestu do supermarketu a nakupte si vodu zde.

Zazimujte si vodovod

K vodě ještě pár řádků z trochu jiného soudku. Ač to venku na zimu zatím nevypadá, přesto můžeme očekávat, že se výrazně ochladí. **Prosím všechny uživatele vodovodu, zejména chalupáře, abyste si řádně zazimovali veškeré potrubí, vodovodní baterie, nádrže u WC, záchodové mísy,** tj. vypustili, baterie nechali otevřené, ze záchoda vybrali vodu nebo do něj nasypali sůl. Nic neponechávejte náhodě, že to uděláte příště. Příště už může být pozdě.

Zasílání SMS zpráv z úřadovny

Ještě pár slov k nové službě, kterou jsme na žádost občanů promptně zavedli, tj. **posílání SMS zpráv z úřadu na vaše mobilní telefony**. Tato služba je přínosem zejména pro ty, kdo nemají možnost získávat informace z naší webové stránky (kde je úřední deska a aktuality) nebo veřejného rozhlasu, pro ty, kdo jsou zaměstnaní a nebo tu trvale nebydlí. Snažíme se formou krátkých SMS zpráv sdělit vám ta nejdůležitější upozornění: že se koná zasedání zastupitelstva, že nepůjde elektřina, že se koná setkání seniorů nebo dílnička pro děti atd.. **Pokud jste se k této službě ještě nepřihlásili a máte zájem, abychom vám SMS zprávy z úřadovny posílali, pak se buď sami prostřednictvím webové stránky obce přihlaste k odebrání zpráv; pokud nekamarádíte s počítačem nebo si prostě nevíte rady, tak nám sdělte (osobně, písemně) jméno a vaše telefonní číslo a my vám na úřadě tuto službu zprovozníme.**

PF 2020

Co napsat závěrem? Byl to hektický rok, devítka na konci letopočtu naznačovala, že letos vygraduje a dokončí se to, co se nestačilo uzavřít v letech předchozích. Doufejme, že se uzavřelo i všechno to špatné, co vyplavalo ve vypjatých chvílích na povrch v lidech, v obci, v celé naší společnosti. Začneme ten nový zakulacený rok 2020 s čistým stolem, s upřímným přáním domluvit se (a ne pomluvit se) i přes rozdílnost názorů, pohnutek a cílů a dopřejme si trochu toho bačalského klidu. Máme to všichni zapotřebí.

S přáním radostných vánočních svátků a pevného zdraví v příštím roce za celé zastupitelstvo Obce Bačalky

Ing. Pavlína Kaprasová, starostka

sobota 21. 12. 2019 od 16 hodin
podkroví knihovny v Dolním Bousově
Vstupné je dobrovolné.

AKTUÁLNÍ STAV PITNÉ VODY

Jako příklad pro ty, kteří si ještě neobjednali zaslání aktuálních informací přes email nebo SMS, uvádím přesné znění, které bylo rozesláno dne 18. 12. 2019:

Zpráva na emailovou adresu:

Na základě laboratorního rozboru vzorku vody z obecního vodovodu ze dne 9. 12. 2019, jehož výsledky jsou zaznamenány v protokole Zdravotního ústavu č. 133667/2019, nebylo prokázáno nadlimitní mikrobiální znečištění. Z tohoto důvodu pozbývá platnost doporučení z 20. 11. 2019 vodu pro přímé pití převářet. Protokol č. 133667/2019 je zveřejněn na úřední desce.

SMS zpráva:

SMS zpráva

z www.bacalky.cz:

Oznamujeme občanum, ze dle vysledku rozboru vody jiz neni nutne vodu pro prime piti prevaret.

ROK SE S ROKEM SEŠEL A VÁNOCE OPĚT KLEPOU NA DVEŘE

Dávno už to bohužel nejsou svátky klidu a míru, ale spíše konzumu a obrovského plýtvání. Koše po Vánocích přetékají nejen balicími papíry a jednorázovými dekoracemi, ale i nechtěnými dárky nebo naopak starými kousky, které byly nahrazeny novými. Popeláři nestíhají vyvážet popelnice a odpadové pytle a většina z nás si oddechne, když už je konečně po všem. Nebo vy to tak nemáte? Pak je vše v pořádku a asi jste se již poučili a zamysleli nad hlavním smyslem Vánoc. Už víte, že stačí si třeba jen pár věcí dopředu promyslet a dobře naplánovat a nám i planetě se uleví. Když jsem včera viděla, kolik ubylo ledovců, no, za poslední 50 let jich zbyla asi čtvrtina.

Na začátku prosince nám provoní domácnost prvním cukrovím. Na jeho pečení je možné se dobře připravit. Není potřeba chystat dvacet druhů, stačí přeci několik oblíbených. Už několik let si napřed projdu recepty a venku si nechám jen ty, které je osvědčily, a které nemusím po Vánocích dávat do mrazáku.

Stejně postupuji i u přípravy menu na štědrovečerní večeři a občerstvení pro sváteční návštěvy známých a příbuzných. Plánováním a vytvořením přesného seznamu se snažím předcházet nakupování nadbytečného množství surovin, natož aby přebytky pak skončily v koši nebo u sousedů pro slepice. To ne, to se u nás neděje, a pokud někdy snad, tak jen proto, že předem ohlášená návštěva se v poslední chvíli omluví a nedostaví. A někdy ani neomluví. Znáte, že?

Také nakupovat bez obalů je už dnes možné.

Ani s úklidem to není potřeba přehánět a obrátit vzhůru nohama celou domácnost. Udělám jen to nejviditelnější a nejnaléhavější, ostatní nechám na jaro. Co lze, schovám do skříní, utřu prach, vysaju a vytrů. Kuchyň či koupelnu a WC je samozřejmě potřeba držet v čistotě po celý rok, tudíž je není nutné před svátky uklízet více, než jsme běžně zvyklí, no ne?

I při úklidu je možné myslet na šetrnější zacházení s odpadem. Když použijete pratelné hadříky namísto jednorázových vlhčených ubrousků a papírových utěrek, možná budete mít pocit, že jste si přidělali práci. Ale přece stačí hodit hadry do pračky a doma jsou suché za 2-3 hodinky. Hadříky samotné nekupuji, dobře poslouží i rozstříhané vyřazené ručníky, lůžkoviny.

S ošacením je to horší, to je často „umělohmotné“, tudíž nesaje dobře vodu. A jako alternativu chemických saponátů a čističů jsem vyzkoušela univerzální dvojku: jedlou sodu a ocet.

A funguje to!

Letos jsem předvánoční čas pojala opravdu jinak, podle tzv. obráceného adventního kalendáře. Spočívalo to v tom, že jsem každý den dala jednu přebytečnou věc stranou a pak asi 4 tašky

odvezla do Libáně. Vzpomínáte, že jsme vás upozorňovali na možnost darovat vše přebytečné charitě? Uf, to se mi ulevilo. Ale i tak stále nacházím další a další maličkosti, které ráda daruji, pokud se nezkazí, tak zase napřesrok.

A co s dárky?

Asi nejvíc času a stresu nám každoročně přináší jejich vymýšlení a shánění. To jsem již dávno změnila. V první řadě jsem všem oznámila, že stačí jedna jediná maličkost, pokud chtějí za každou cenu nějaký ten dárek pod stromeček dát. A hlavně, že dárky patří dětem! Už ne tak moc babičkám, dědečkům, manželům... množství obdarovávaných i dáreků se mi tak podařilo zredukovat.

Pamatujete si, jak jste jako malí psali dopis Ježíškovi? Skvělá věc! Vraťte se k ní a požádejte své blízké, aby napsali svůj seznam přání. Nebo ať to nakreslí. Třeba i poznáte, co by si přáli. Že se tím připraví o překvapení? Ne nutně – pokud na seznam uvedou více věcí, nebo jejich kresba nebude úplně „čitelná“, stále se mohou těšit, co a v jaké podobě se nakonec objeví pod stromečkem.

Dárky máte pořízené, nastává otázka, jak je zabalit. Nejhorší variantou, která produkuje nejvíce odpadu, je koupit novou barevnou roli papíru a plastové stuhy či mašle. Pokud tedy od někoho dostanu takto zabalený dárek, rozbaluju opatrně a využiji obaly příští rok. To se ale dneska asi „nenosí“. Mnozí mají zřejmě největší radost z trhání papíru a stříhání stuh... vše pak končí ve sběru, nebo dokonce v netříděném odpadu. Dokonce jsem už zaslechla: „a to ti není trapné, žeš použila již použitý papír z jiného dárku?“ Ne, není. U nás se vždy šetřilo a dneska to je spíše proto, že je mi líto ty krásné obaly prostě vyhodit.

Existuje ale mnoho jiných možností, jak dárek zabalit – do starých novin, not, komiksů, prázdných sklenic, krabiček, plechovek nebo znovupoužitelných textilních sáčků. Velmi populární se v poslední době stává i „furoshiki“ – japonská metoda balení do čtvercové textilie. Výhodou tohoto způsobu je, že látku lze používat znovu a znovu, aniž by ztrácela na kráse nebo jinak trpěla opakovaným použitím. Na internetu snadno najdete řadu návodů, jak na to.

Přeji krásné a pohodové Vánoce a myslíte na klid v duši a naši matičku Zemi.

A. Varhanová (s radami z časopisu CHIP)

„NA POČÁTKU BYLO SVĚTLO“

K zimě a vánočnímu času neodmyslitelně patří svíčky. Ovšem jak už z tak v dnešní době bývá, ne vše, co člověk vyrobí, je mu ku prospěchu. Je to asi 4 roky zpět, kdy jsem měla v oblibě vonné svíčky. Pálili jsme jednu za druhou. Následující rok, když jsem zapálila první z podzimních vonných svící, mi po chvíli bylo tak nějak nepopsatelně divno, jako když je člověk přiotráven. Nijak jsem to dál neřešila, jen svíčku zhasla a už mne ani nenapadlo další někdy zapalovat. Až letos mne přátelé upozornili, že svíčky mohou být dost toxické. Pátrala jsem tedy, jak to s nimi je a našla pěkný článek Zuzany Kozubkové, kde stručně a přehledně uvádí, jak si „zdravě posvítit nebo navonět“.

J. Rukavičková

Pozor na toxické svíčky! Mohou poškodit zdraví

Spojíte si romantický večer se svíčkami, nejlépe vonnými? Zkontrolujte, z čeho jsou svíčky vyrobeny a jaký mají knot. Mohou být zdrojem látek, které ve vysokých koncentracích škodí zdraví.

Svíčky. Barevné, vysoké, zdobené, voňavé. Jsou oblíbeným dárkem a v mnoha domácnostech často plápolajícím společníkem. Na tvaru ani velikosti tolik nezáleží, pozornost byste měli věnovat spíše druhu vosku, ze kterého jsou svíčky (nejen vonné) vyrobeny, a způsobu, jakým je pálíte.

Nebezpečný parafin

Nejčastěji se prodávají svíčky z parafinu. Ten je ve dlejší produkt při zpracování ropy a jde o poměrně levný materiál. Vědci z univerzity v Jižní Karolině analyzovali výpary uvolněné při hoření svíček v laboratorních testech a našli mimo jiné saze či benzen. Ten je karcinogenní, tedy může být iniciátorem rakovinného bujení, zejména pro plíce a krev (leukémii). V malých dávkách způsobuje bolest hlavy, únavu a zrychluje srdeční tep.

Dále se z parafinu uvolňuje toluen, který má vliv na dýchací systém, krevní oběh i nervovou soustavu. Ve vyšších koncentracích způsobuje podráždění očí a kůže. Ve starých svíčkách byste mohli najít i velmi nebezpečné olovo. Naštěstí evropská legislativa od roku 2003 nedovoluje používání tohoto kovu pro výrobu knotů. Pokud používáte vonné parafinové svíčky, musíte často větrat. Uvolňují totiž toluen.

Vůně může být na škodu

Specifikem vonných svíček je uvolňování formaldehydu.

Je třeba mít se na pozoru před druhy, které obsahují citrusovou vůni, tedy limonen. Jde o neškodnou látku, která se používá i k aromatizaci potravin či čisticích prostředků, ale při spalování v rámci hoření parafinu tvoří toxický formaldehyd, který

u citlivých jedinců může vyvolat krvácení z nosu, záněty kůže nebo astma.

Pravidla pro použití svíček:

V obytných místnostech dbejte na důkladné větrání otevřeným oknem – zajistěte dostatečný přísun vzduchu do místnosti.

Nepoužívejte větší množství vonných svíček v uzavřených prostorech, jako je koupelna.

V přítomnosti kojenců a malých dětí se raději vyvarujte pálení parafinových i vonných svíček.

Nenechávejte svíčku nikdy bez dozoru, ani když jste „jen“ ve vedlejší místnosti.

I bezpečný bavlněný knot může nezdravě „čoudit“. Pokud se tak stane, svíčku uhasete a knot zkrátíte na 10 až 15 milimetrů.

Jaké svíčky jsou bezpečnější?

Pokud se nechcete vzdát měkkého světla svíček, volte rozhodně ty z přírodního vosku. Vždy by měly obsahovat 100 procent rostlinné složky, bez přídavku parafinu (zkontrolujte si to raději na obalu). Nejčastěji se setkáte se sójovým, kokosovým nebo konopným voskem. Skvělou volbou jsou také svíčky z včelího vosku, které mají nezaměnitelnou vůni po medu a přírodní charakter. Často se můžete setkat s palmovoskovými svíčkami. Patří mezi tvrdé, proto i dlouho hoří, ale v tomto případě je třeba varovat před ekologickou stránkou věci. Palmový olej se totiž získává devastací asijských pralesů.

Svíčky z pravého včelího vosku bez příměsí voní krásně po medu a jsou zcela neškodné.

Když ne svíčky, tak co?

Součástí adventního věnce nebo štědrovečerní tabule asi těžko někdy bude něco jiného než svíčka, ale třeba zrovna do koupelny si pro zpříjemnění relaxace můžete vzít tyčinkový nebo porcelánový difuzér, který možná máte někde jinde v bytě. V menším prostoru se rychle rozvoní. Čistě přírodní metodou, jak provonět koupelnu, je nakapat přímo do vody nebo na mycí houbu pár kapek vonné esence.

<https://www.prozeny.cz/clanek/pozor-na-toxicke-svicky-mohou-poskodit-zdravi-53230>

VYKUŘOVÁNÍ

Vykuřování k zimním svátkům neodmyslitelně patří. Pálily se nejen známé kadidlové františky, ale i různé směsi bylin.

Dnem zimního slunovratu 21.12. symbolicky vítězí život nad smrtí. Zima sice zdaleka nekončí, spíš naopak, ale životadárného světla začíná přibývat. Je třeba ho oslavit.

Zároveň v těchto dnech bylo možné nahlédnout do budoucnosti s pomocí různých lidových praktik. Vracely se duše zemřelých, někdy zmatené a bloudící. Bylo třeba ochrany a očisty. Spojenci z rostlinné říše pomáhaly náročné období zvládnout. Bylinky mají údajně v tomto čase mimořádně silné léčivé účinky a to nejen v čajové podobě, ale právě ve formě vykuřovadla. Pálením bylin nasbíraných v sezóně se vlastně vracíme do časů tepla a slunce. Pokud jste si bylinky sbírali sami, jejich vůně často připomene zážitky z uplynulého roku.

Mezi slunovratem a 5. lednem naši předkové uctívali 11 dní a 12 nocí. Byl to takový magický čas "navíc", který zbýval při porovnání slunečního a měsíčního cyklu roku. Pozorovalo se dění v přírodě – počasí, chování zvířat apod. Podle toho se věštil průběh příštího roku. Nepracovalo se. Každá z 12 nocí symbolizovala jeden z měsíců nastávajícího roku – od ledna do prosince. Těmto nocím se také říkalo kouřové, zřejmě pro praktikování léčivého vykuřování.

Pokud se chcete dozvědět o vykuřování něco více, doporučuji tyto zdroje: www.dobrevune.cz – Kateřina Polívková, www.kouzlovuni.cz.

Znáte Dýmníky nebo Kouřníky? Pochází z česko-německého prostředí Krušných hor a dodnes je koupíte (i u nás v Jičíně). Ti původní jsou velkou sběratelskou raritou. Jsou to postavičky ze dřeva, do kterých se vkládá vykuřovadlo. Něco o jejich historii se můžete dovědět z následujícího příspěvku (Zdroj: <https://sokolovsky.denik.cz/z-regionu/fenomen-krusnohori-kourici-panacek-20140419-t3j9.html> kráceno) Pavla Vaculíka.

J. Rukavičková

FENOMÉN KRUŠNOHOŘÍ: KOUŘÍCÍ PANÁČEK

A po útlumu hornictví a těžby přišla ze saské strany hor další nová náplň krušnohorských domácností výroba dřevěných hraček a vánočních ozdob, až Krušné hory ve světě prosluly i jako tzv. Vánoční země. Vedle své Marzebilly, krušnohorského Fausta, pátera Hahna či Berggeista, permoníků nebo skřítků Krušberka mají i další typický atribut Räuchermanna. Před 260 lety se v Sasku kolem roku 1750 začaly vyrábět vonné kužele, tzv. františky, pro které se tu záhy vynalezly soustružené schránky v podobě kouřících figurek.

Až z dalekého Orientu dovážená pryskyřice z kadidlovníku pravého, což byl pro většinu těžko dostupný luxus, byla v Crottendorfu, Neudorfu (kde dodnes sídlí asi nejznámější výrobce těchto vonných trojhránek, firma Huss), Bockau aj. nahrazena a vánoční samozřejmostí se stal nejen v katedrálách a kostelech, ale i prostých domácnostech neotřelý nápad z kaše. Totiž kašovitého těstíčka z mletého

dřevěného uhlí, bramborového škrobu, jemných bukových pilin a vonných přísad, kterých firma Huss vyrábí kolem 40 různých vůní.

Dýmající a vykuřovací panáčky a vůně kadidla, myrty nebo santálového dřeva vůbec měli ochrannou moc před zlými silami, duchy, pohanskými zvyklostmi a ďáblem už od dávnověku. Období kolem Vánoc se v německých mýtech nazývalo také vykuřovací nocí Räuchernachte. Dým stoupající k nebi byl totiž odprázdňovacím nástrojem, kterým lidé komunikovali se světem bohů a démonů. U nás téměř zapomenutými zvyky je i zákaz vynášení vánočních uhlíků z domu nebo věštění z dýmu.

Kouřníci či kuřáčci se stali doslova módou a novinkou adventních trhů, která však v dnešním Česku již

mnoho stop nezanechala. První vykuřovací mužičci, jejichž paže, nohy a obličej bývaly obvykle modelovány z papírové masy, jsou připisováni heidelberskému (nedaleko Seiffenu) soustružníkovi Ferdinandu Frohsovi a jeho synovci Gotthelfu Friedrichu Hausteinovi v roce 1856.

Bafající kouřník, většinou s dýmkou v ústech, se vedle postaviček znázor-

ňujících Turka nebo dráteníka stal především obrazem dobrosrdečného vesničana. K původu figurek se váže i pověst, že vznikly jako upomínka na exotické kuřáky - Turky z časů obléhání Vídně v roce 1683.

Dnes jsou celé soustruženy nebo vyřezávány ze dřeva. Dvoudílná figurka, v níž františek pozvolna doutná, může mít ale také podobu myslivce, vojáka, horníka, malíře, rybáře, podomního obchodníka nebo třeba kuchařky, kosmonauta aj. Hlavní je, aby vydávala dým ať už z dýmky či fajfky, z hubičky kávové konvice či z hrnce v ruce dřevěného panáčka.

Postavička, od níž se line stužka vonného kouře, vypadá efektně a je také bezpečnější než doutnající uhlík volně položený na nějaké podložce. Nezůstalo ovšem jen u kouřníků, jak ukazují dnešní německé vánoční domečky ze dřeva a plechu, do nichž se zapálené františky vkládají odklopenou střechou, či české pece. Ze Saska je to do Čech „přes kopec“, a tak figurky kouřníků brzy pronikly i k nám. Dřevěné františky se dříve rozstavovaly rovněž kolem stromků a jesliček, na stoly nebo také do oken.

Kouřníci se vyrábějí jako typický obchodní artikl na německé straně hor dodnes, na české je to už jenom v Nové Vsi firma NBW, s.r.o, zato v původním místě č.p.180, kde se hračky vyráběly již od roku 1889. Krásné 1. muzeum kouřníků najdeme v nedalekém německém Sehmatalu-Cranzahlu, kde mají otevřeno každý den.

Výrobky české firmy NBW, s.r.o.

Na jejich e-shopu bylo téměř vše vyprodáno. Zalekla jsem se, zda neukončili výrobu. Kdepak, o jejich výrobky je velký zájem.

<http://www.nbw.cz/content/4-0-nas>

NAŠE TĚLO V OBDOBÍ ZIMY

Jak dobře pečovat o naše tělo, abychom mohli v plné síle tvořit a naplňovat svoje touhy? Věřím, že dobrou inspiraci je tradiční čínská medicína (TCM), která vidí člověka v jeho celistvosti. A ví, že suchá a popraskaná kůže signalizuje oslabené ledviny, a že jen mastičkami se nevyлéčí. Přináším Vám proto pohled terapeuta TCM Martina Řezníčka (www.martinreznicek.cz) a přeji i v období zimního odpočinku dostatek vitality.

J. Rukavičková

Na východní části zeměkoule většina lidí chápe, že **ledviny jsou důležitý poklad, který je nutno si chránit před chladem i zraněním**. Tedy alespoň ta část populace, která má ponětí o čínské medicíně či ajurvédě.

„Ledviny jsou mocným úředníkem, z nich se rodí schopnosti a moudrost“

(Huang Di Nei Jing Su Wen – Vnitřní kánon Žlutého císaře)

Ledviny náleží prvku **Vody**, jejich symbolem je černá želva, která nás chrání ze severu, jak by poznamenali znalci Feng Shui. **Tmavě modrá až černá barva ledviny posiluje** a jejich sdruženým orgánem je **močový měchýř**. Společně mají na starost „cesty vody“. To znamená, že když budeme mít nějaké zdravotní problémy s močením nebo otoky, první co bude terapeut TCM zjišťovat, je stav našich ledvin a močového měchýře.

Nejzranitelnější jsou ledviny v zimě a chlad jim nedělá dobře. Kalhoty bokovky a tričko nad pupík vypadají opravdu sexy, ale ledvinám rozhodně neprospívají. Mladé dívky, které trápí časté záněty močových cest, by nám o tom mohly povídat. Chlad je jednou, i když ne jedinou z příčin zánětu močového měchýře.

Ledviny mají na starost **výživu a růst kostí a zubů**. Jsou zodpovědné za **kvalitu a barvu vlasů, za náš sluch a krátkodobou paměť**. Osteoporóza nevznikne tím, že nebudu denně jíst jogurt (spíše naopak), ale tím, že oslabené ledviny ztrácí svou schopnost vyživovat kosti. Léčba osteoporózy v TCM probíhá právě cestou posílení ledvin. Kvalita vlasů také vy-

povídá o tom, jak jsou naše ledviny energeticky silné. **Slušivé šediny** znamenají oslabení ledvin, zatímco **padání vlasů** ukazuje spíše na neschopnost jater donést výživu až na periferii.

Zhoršená **krátkodobá paměť** naznačuje oslabení ledvin, horší **dlouhodobá paměť** je pro změnu o srdci. Proto si staří lidé perfektně vzpomenou, s kým seděli v lavici v první třídě, ale neví, co měli před hodinou k obědu. Ledviny jsou věkem oslabené mnohem dříve než srdce.

Na psychické úrovni jsou ledviny sídlem **vůle**. Jít za vytčeným cílem, vydržet i přes překážky, které nám život hází do cesty, odráží sílu ledvin. Stejně tak chuť k aktivitě, šikovnost, moudrost, selský rozum, postřeh a sebepoznání jsou o ledvinách. **Strach a nejistota ledviny oslabují a usazují se v nich**.

Ledviny jsou zdrojem života a uchovávají **esenci Jing**. Životní esenci si lze představit jako svíčku, kterou nám na počátku života někdo zapálil a ona hoří. Až dohoří, bude to konec naší fyzické existence v tomto těle a v tomto čase. Její pokladnicí jsou právě ledviny. Esence Jing umožňuje růst, vývoj a rovněž rozmnožování, doplňuje krev a je kořenem naší imunity. Při dlouhodobé zátěži, fyzické či psychické, kdy organizmus nemá dostatek času na regeneraci, si tzv. **sáhne do rezerv**. To v praxi znamená, že vezme část esence ze zásob v ledvinách a přemění na to, co právě potřebuje – Qi (energii), krev, Yin či Yang. **Nadměrné užívání stimulantů** (káva, energetické nápoje) také nutí organizmus „vzít z rezerv“, což není nejchytřejší, protože to znamená **spalování ztřeššího dříví**.

V ledvinách rovněž sídlí **Ming Men Huo**, neboli plamínek mingmenu. To je něco, co si lze představit jako věčný plamínek u plynové karmy. Jdete do koupelny, pustíte teplou vodu a v karmě je malý plamínek, který zažehne celou karmu. Stejně tak v čínské medicíně se říká, že v těle se nestane nic, aniž by tomu plamínek mingmenu dal zážeh, primární jiskru. Mimo jiné je Ming Men Huo dolním zdrojem tepla pro celý organizmus (tzv. ministerský oheň), **studené nohy** znamenají, že hřeje málo. **Nízké libido** také vypovídá o menším plamínku.

Močový měchýř je pomocníkem ledvin a společně řídí cesty vody. Močový měchýř konkrétně uskládňuje a vylučuje moč.

Podle taoismu je třeba v **zimních měsících chránit svou Qi**, vnitřní teplo, nebýt příliš akční/jangový, **shromažďovat svou Qi** a **neplýtvat** (medvědi to pochopili velmi dobře).

Do jídelníčku tedy v zimě zařadíme **více potravin teplé až horké povahy**, např. vlašské ořechy, jedlé kašany, jehněčí a hovězí, vydatné masové vývary.

Podrobněji o dietetice v souladu s ročním obdobím a rozpis nejběžnějších potravin podle povahy naleznete v e-booku „Vše co jste kdy chtěli vědět o jídle“.

Když budeme cítit odlišnost jednotlivých ročních období, střídat aktivitu s odpočinkem v ten správný čas, nehýřit, když nemáme, a naopak nelenošit, když máme být aktivní, odměnou nám bude dostatek fyzických i duševních sil a vnitřní harmonie založená na pochopení a dodržování vesmírných zákonů.

ČIRÁ RYBÍ POLÉVKA Z KAMPY

...vyzkoušená na Bačalkách

Na začátku roku jsem Vám slíbila recept na tuto polévku, protože byla opravdu skvělá a nikdo nevěřil, že místo původní bílé ryby, jak je v návodu, je z kapra. Prostě pořádně tažený vývar je základ, zvlášť v zimě, to naše babičky dobře věděly. Příprava není tak složitá jak na první pohled z textu vypadá a nebojte se improvizace. Chyběl mi tenkrát čerstvý fenykl a mám dojem, že jsem tenkrát zapomněla do vývaru dát bílé víno, neb jsem navečer po vesnickém společném setkání u stromečku u pivnice již byla v „uvolněném stavu“ ;-)

J. Rukavičková

Ingredience

2–3 skelety z bělomasé ryby (prodávají supermarkety)

1 cibule a 1 palička česneku

2 lžíce oleje

2 větší mrkve

1 fenyklová bulva

sůl + koření: 1 bobkový list, 4 kuličky nového koření,

4 kuličky pepře, ½ lžičky celého anýzu

50 ml suchého bílého vína

Na knedlíčky

100 g másla

2 rohlíky, pokrájené na kostičky

50 ml mléka a 2 vejce

špetka muškátového květu

1 lžíce nasekaného kopru

mořská sůl a čerstvě mletý pepř

200 g pevné bělomasé ryby (například mořský vlk, pražma královská, candát či pangasius)

Příprava jídla

Nejdříve si připravte rybí vývar. Sice se vaří dlouho, ale výsledek stojí za to, navíc se dá připravit dopředu či zamrazit. Rybí skelety dejte do menšího pekáčku. Cibuli i se slupkou rozřízněte napůl a stejně tak paličku česneku. Řeznou stranou nahoru položte k rybím kostem a v troubě předehřáté na 200 °C nasucho pečte asi půl hodiny dozlatova.

V hrnci na oleji opékejte dvě minuty nahrubo pokrájenou jednu mrkev, přidejte nahrubo pokrájenou půlku fenyklu, koření a ještě další minutu míchejte. Za-

lijte jedním a čtvrt litrem vody, přidejte kosti, cibuli a česnek z pekáčku, osolte a na nejmenším plameni nechte táhnout těsně pod bodem varu, polévka se nesmí vařit. Během varu sbírejte pěnu a po třech až pěti hodinách přecedte přes jemné plátýnko. Cílem je čirý, silný vývar barvy světlého čaje.

Na knedlíčky v pánvi na másle krátce opečte kostičky pečiva dozlatova. Dejte i s máslem do misky a pokropte mlékem. Ze dvou bílků ušlehejte pevný sníh. Do mísy k pečivu dejte žlutky, špetku muškátového květu, kopr, sůl, pepř a rybu nakrájenou na malé kostičky. Nakonec vmíchejte sníh z bílků. Navlhčenými rukama tvořte knedlíčky a uvařte je zvlášť na páře (polévku by vám jinak zakalily).

Zbývající mrkev a fenykl nakrájejte na úhledné nudličky a uvařte v připraveném vývaru. Když je zelenina měkká, vlijte víno a vypněte. Do talířů rozdělte knedlíčky a zalijte je rybí polévkou se zeleninou.

Něco navíc: Ještě vytříbenější chuti docílíte, když po přidání koření odhnete zeleninu na stranu, na dno hrnce nalijete 50 ml pernodu nebo jiného anýzového likéru a zapálíte ho. Pak teprv zalijete vodou.

<https://www.apetitonline.cz/recepty/4269-cira-rybi-polevka-z-kampy.html>

POZVÁNKY

Veřejná sbírka na opravu kostela v Libáni

Město Libáň vyhlásilo 15.12.2019 veřejnou sbírku, jejíž výtěžek bude použit na opravy a údržbu barokního kostela sv. Ducha v Libáni.

Příspěvek lze platbou na transparentní bankovní účet číslo: 5797712349/0800 u České spořitelny a.s. nebo vhozením hotovosti do pokladničky umístěné v pokladně Městského úřadu Libáň.

Finančním darem můžete přispívat do 15.4.2020.

Staré Hradý

Vánoce na hradě 21. a 22.12.2019. Zvýhodněným okruhem pohádkovým hradem a vánoční pohádkou vás provedou pohádkové bytosti od 10 do 17 hodin.

Osenice
Spolek Dětenický Betlém, z.s. zve spoluobčany, příznivce i náhodně kolemjdoucí k návštěvě Expozice obnoveného betléma (Čeněk Novotný 1845-1928). Otevřeno každou sobotu

až do 4.1.2020 vždy od 14 do 18hodin. Expozice se nachází v Památníku Foerstrova rodu v Osenicích č.p. 27 a součástí je výklad historie vzniku, zániku i obnovy betléma. www.detenickybetlem.cz

Až půjdete na Štědrý den na občerstvující procházku, můžete v teple pivnice U Bači pozdravit své sousedy, bude otevřena od 14 do 16 hodin.

Károvice koledníci
Vánoční koncerty
2019

Sobota 21.12.
15.00 - Studenec, Orlovna
17.00 - Borovnice, kostel sv. Víta

Neděle 22.12.
15.00 - Bystřice, kostel Nanebevzetí Panny Marie
17.00 - Zelenčská Lhota, kaple nejsvětější Trojice

PF 2020

Toto číslo vychází 20. 12. 2019. Příští vydání Pramínku plánujeme na 29. 1. 2020.

Výtisk je zveřejněn na internetových stránkách obce www.bacalky.cz.

Měsíčník/dvoutměsíčník. Vydáván na Bačalkách. Vydavatel: Spolek Bačalský Pramínek, Bačalky 101, 507 23 Libáň, IČ: 22890874. Evidenční číslo registrace periodika: MK ČR E 20239. Výtisk je zdarma. Tisk je hrazen z dobrovolných příspěvků občanů a příspěvku obce.

Tento výtisk připravili: Varhanová Alena, Kaprasová Pavlína, Rukavičková Jitka, Zeler Slávek. Dopisovatelé jsou uvedeni pod příspěvky. Za obsahovou stránku příspěvků ručí autor. Grafická úprava: J. Rukavičková. Tisk: Sl. Zeler. Další fotografie z akcí v obci najdete na www.bacalky.cz v sekci FOTOGALERIE.

Roznášku zajišťují: S. Zeler, Z. Šátková, J. Rukavičková. **S náměty a připomínkami** se obračejte na kohokoliv z naší redakční skupiny nebo pošlete na email praminek.bacalky@seznam.cz, či vhodte do schránky Pramínku u pivnice na Bačalkách nebo na plotě bývalého obecního úřadu u stanoviště kontejnerů na rozhraní obcí Bačalky-Lično.

Na tisk Pramínku přispěli: Fidrichovi 200Kč, rodina Podhajských 800Kč, p. Hájková 200Kč, Nezbedovi 200Kč, p. Jirků V. 1.000Kč, p. Přívozník 500Kč, p. Nová 200Kč, Novotní 200Kč, Doškárovi 200Kč, Egrtovi 200Kč, p. Maštálková 100Kč, p. Blechová 200Kč, p. Nováková 100Kč, p. Nešněrová M. 100Kč, p. Radušková 200Kč.

Děkujeme za spolupráci a podporu. Vítejte vaše příspěvky, náměty a připomínky, aby Pramínek byl přínosem pro nás pro všechny.